

درس پنجم ❁ آشنایی با حماسه دفاع مقدس ❁

درسنامه: آمادگی دفاعی: پایه نهم: درس پنجم: آشنایی با حماسه دفاع مقدس

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل گردیده، اجازه جهاد داده شده است؛ چرا که مورد ستم قرار گرفته اند و خدا بر یاری آنها تواناست. سوره حج آیه ۳۹

با سقوط رژیم فاسد شاهنشاهی، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس حمایت از مظلومان و مسلمانان و مخالفت با قدرت های ستمگر شکل گرفت. برای ابر قدرت ها قابل تحمل نبود که ایران اسلامی در جهت مخالفت با منافع ناحق آنها عمل کند. این عوامل باعث شد که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک های ضدانقلاب با حمایت و تحریک بیگانگان و با شعارها و عناوین فریبنده در جهت خواست و منافع دشمنان فعالیت کنند.

ترور شخصیت های برجسته و انقلابی، تحریک قومیت ها برای خودمختاری، فعالیت مسلحانه گروه های ضدانقلاب در برخی از شهرها و مناطق مرزی کشور و... بخشی از حوادثی بود که به منظور از بین بردن انقلاب اسلامی صورت گرفت؛ ولی تمامی آنها با رهبری هوشمندانه امام خمینی و مقاومت و پایداری مردم ایران با شکست مواجه شد.

بیشتر بدانید: امام خمینی به عنوان رهبر و راهنمای مردم با اعتماد و اطمینانی که از ایمان او به قدرت خداوند سرچشمه می گرفت، ملت بزرگ ایران را به ایستادگی و نترسیدن از دشمن دعوت کرد: «من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله ای که پیش می آید، قوی باشند،

آمادگی دفاعی متوسطه اول

قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز باک نداشته باشند. ما از آن قدرت های بزرگ نترسیدیم، این [صدام] که قدرتی ندارد، [ارتش بعثی] عراق که چیزی نیست.»

در چنین شرایطی صدام که وقوع انقلاب اسلامی در ایران را تهدیدی جدی برای حکومت دیکتاتوری خود می دانست، با تحریک و حمایت قدرت های سلطه گر، تهاجم و تجاوز سراسری خود را در طول ۱۳۳۶ کیلومتر از مرزهای جنوب و غرب سرزمین ما آغاز کرد. صدام با ارتش مجهزی که فرماندهی آن را خودش بر عهده داشت، گمان می کرد که در مدت یک هفته با اشغال میهن ما بخشی از این سرزمین را به کشور عراق ملحق خواهد کرد.

چگونگی تهاجم نظامی به کشورمان را از زبان یکی از دانش آموزان خرمشهری آن دوران با هم می خوانیم:

بیشتر بدانید: «روز سی و یک شهریور ماه ۱۳۵۹ ساعت بین ده و نیم، یازده صبح بود که با غرش ده ها هواپیما سراسیمه، بیرون دویدیم. شاید ۲۰ ۳۰ هواپیما هم زمان در آسمان خرمشهر پرواز می کردند. زن و مرد و بچه همگی وحشت زده و هراسان به کوچه ها ریخته بودند. چند دقیقه بعد همگی بی اختیار به سوی نیزاری که در پشت منطقه مسکونی قرار داشت، هجوم بردیم. صدای انفجارهای ناشی از بمباران همه را تکان داد. دقیقاً معلوم نبود کجا را زده اند؛ اما از طرف گمرک و نیروی دریایی دود غلیظی به آسمان بلند بود.

رادیو را روشن کردیم تا ببینیم چه خبر است؛ اما بی فایده بود. انگار تمام کشور غافلگیر شده بود. از آن ساعت تا دو بعدازظهر که رادیو از شروع رسمی جنگ توسط رژیم بعثی عراق خبر داد، صدبار مردیم و زنده شدیم. شب در مسجد جامع قیامتی بود. همه آمده بودند تا ببینند چه باید کرد...» صدام و حامیان او نمی دانستند که وقتی پای اعتقادات و استقلال سرزمین ایران در میان باشد، ملت ما آرام نمی نشیند و با تمام توان، ایستادگی و مقاومت می کند. ارتش بعثی در تهاجم نظامی به کشور ما که در ۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹ آغاز شد، بخش وسیعی از مناطق جنوب و غرب ایران را به اشغال خود درآورد. شما در نقشه روبه رو مناطق اشغال شده توسط متجاوزان را مشاهده می کنید.

بیشتر بدانید: پس از سقوط خرمشهر، اشغالگران بر روی دیوارهای شهر نوشتند: «جننا لنبی» (آمده ایم تا بمانیم). مطبوعات رژیم متجاوز بعث نیز به صورت رسمی اعلام کردند: «محمّره (خرمشهر) سرزمین اجدادی ماست و نیروهای مسلح عراق آن شهر را برای ابد باز پس گرفتند.»

پایداری و مقاومت مردمی خرمشهر

خرمشهر مظهر پایداری و مقاومت مردم ایران در دوران دفاع مقدس شد؛ زیرا مردم این شهر و رزمندگان که از شهرهای مختلف ایران خود را به آنجا رسانیدند، در مقابل چند لشکر مجهز به توپ و تانک دشمن برای حفظ این شهر مقاومت کردند.

فرماندهی سپاه خرمشهر بر عهده محمد جهان آرا بود که با ایثار و فداکاری ۳۴ روزه، خرمشهر را در مقابل نیروهای بعثی محافظت کرد و در روزهای آخر مقاومت که نیروهایش با بی سیم به جهان آرا اطلاع دادند که شهر در حال سقوط است، او با صلابت به آنها پیام داد که باید مواظب باشیم ایمانمان سقوط نکند. یکی از آن رزمندگان، نوجوان سیزده ساله ای به نام بهنام محمدی بود که با وجود سن کم و جثه کوچک، مردانه در مقابل دشمن ایستادگی کرد و به شهادت رسید.

در چنین وضعیتی امام خمینی به عنوان فرمانده کل قوا به نیروهای مسلح ایران دستور شکسته شدن محاصره آبادان را صادر کردند. با این پیام نیروهای رزمنده ارتش و سپاه به همراه رزمندگان بسیجی برخی از مناطق اشغال شده را آزاد کردند و محاصره «ثامن الائمة» در مهر ماه ۱۳۶۰ در عملیاتی به نام آبادان را درهم شکستند.

عملیات ثامن الائمة خودباوری و اعتماد به نفس فرماندهان و رزمندگان را افزایش داد و باعث شد تا نیروهای رزمنده با ایمان و توکل بر خدا در چند عملیات متوالی، بخش های دیگری از مناطق اشغال شده کشورمان را از متجاوزان پس بگیرند.

بیشتر بدانید: پس از این عملیات ها دشمنان نیز اعتراف کردند که متجاوزان در مقابل ایمان و جهاد رزمندگان توان مقاومت ندارند. «یک نیروی عجیب و غریب نظامی از سربازان حرفه ای، روحانیان، شبه نظامیان محلی و بچه های مدرسه ای سیزده ساله که همگی با یک التهاب اسلامی شدید به یکدیگر متصل می شوند، بن بست طولانی جنگ خلیج فارس را با تارومار کردن نیروهای سنگر گرفته عراقی شکستند.»

آزادسازی خرمشهر

آمادگی دفاعی متوسطه اول

پس از آزاد شدن مناطقی از خوزستان توسط رزمندگان ارتش، سپاه، نیروهای بسیجی و جهاد سازندگی که با هدایت و رهبری امام خمینی انجام شد، ارتش صدام با دادن تلفات زیاد و به اسارت درآمدن بیش از ۱۸۰۰۰ نفر از نیروهایش، درهم شکست. سرانجام در تاریخ سوم خرداد ماه سال ۱۳۶۱ خرمشهر قهرمان آزاد شد و پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران بار دیگر بر فراز گلدسته های مسجد جامع این شهر به اهتزاز درآمد. پس از شکسته شدن محاصره آبادان و آزادسازی خرمشهر، رزمندگان شجاع میهن با انجام عملیات های متعددی بخش های دیگری از مناطق اشغال شده کشورمان را از متجاوزان پس گرفتند و به تعقیب آنان نیز پرداختند.

سرانجام به پیشنهاد سازمان ملل متحد برای برقراری آتش بس، جمهوری اسلامی ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطعنامه اعلام کرد و در نهایت در مرداد ماه سال ۱۳۶۷ با پذیرش قطعنامه شماره ۵۹۸ توسط ایران و عراق، جنگ هشت ساله به پایان رسید.

در جنگ تحمیلی، ما خود را پیروز این میدان می دانیم؛ زیرا دشمن به اهداف زیر نرسید. اهداف دشمن عبارت بودند از:

۱- ساقط کردن نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران

۲- جلوگیری از صدور انقلاب اسلامی به کشورهای دیگر

۳- جدا کردن خوزستان از کشور

۴- حاکمیت بر اروندرود

ما دوران هشت ساله جنگ تحمیلی را «دفاع مقدس» می دانیم، زیرا مردم به خاطر اهداف زیر از کشور دفاع کردند:

۱- استقامت در برابر ظالمان برای اطاعت از فرمان خداوند با تبعیت از ولایت فقیه

۲- مقاومت به منظور حفظ دین، قرآن و انقلاب اسلامی

۳- دفاع برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور

۴- ایستادگی برای دفع تجاوز دشمن و رسیدن به صلح و امنیت

بیشتر بدانید : دانستنی های دفاع مقدس (۱)

جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران ۲۸۸۷ روز به طول انجامید که طی آن هزار روز نبرد فعال صورت گرفت که ۷۹۳ روز آن حمله از سوی رزمندگان اسلام بود و ۲۰۷ روز از سوی ارتش متجاوز بعثی.

در طول جنگ شمار ۳۸۱ هزار و ۶۸۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و یا زخمی شدند و ۷۲ هزار نفر به اسارت نیروهای اسلام درآمدند.

در این هشت سال ۳۷۱ فروند هواپیما و ۸۲ فروند بالگرد دشمن منهدم شد. ۱۷۰۰ دستگاه تانک و نفربر، ۴۸۰ قبضه توپ و ۳۳۶۳ دستگاه خودرو نظامی به غنیمت ایران درآمد و ۵۷۵۸ دستگاه تانک و نفربر، ۵۳۲ قبضه توپ و ۵۱۵۲ دستگاه خودرو نظامی دشمن منهدم شد.

مقاومت رزمندگان اسلام سبب شد تا ذخایر ارزی عراق که در ابتدای جنگ، حدود سی میلیارد دلار بود، پس از شکست در عملیات بیت المقدس و فتح خرمشهر به صفر برسد و پس از پایان جنگ، این کشور بیش از هفتاد میلیارد دلار بدهی داشته باشد.

در طول هشت سال دفاع مقدس حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی ایران در دست دشمن باقی نماند و این افتخار در تاریخ ۴۰۰ سال گذشته ایران بی نظیر است.

حدود ۵۰۰۰ نفر از اسرای عراقی به ایران پناهنده شده اند که توسط صلیب سرخ ثبت نام و تعداد زیادی از آنها در ایران تشکیل خانواده داده اند و تا قبل از سقوط صدام حاضر به بازگشت به کشورشان نبودند.

طول مرز ایران و عراق ۱۳۳۶ کیلومتر است که با در نظر گرفتن رودخانه ها و هورالعظیم به ۱۵۹۱ کیلومتر می رسد.

بیش از ۶۳ درصد از حملات دشمن به شهرهای کشور با هواپیما، ۳۲ درصد با توپخانه و در حدود ۵ درصد نیز با موشک صورت گرفته است.

در طول جنگ، ۱۲۷ شهر از شهرهای کشور مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته اند.

شهر تهران در دوران جنگ شهرها ۹۲ بار مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته است. در روزهای پایانی سال ۱۳۶۶ سومین جنگ شهرها علیه ایران آغاز شد و برای اولین بار موشک های عراقی که بر د آنها به کمک متخصصان خارجی افزایش یافته بود، به شهرهای تهران و قم اصابت کرد.

آمادگی دفاعی متوسطه اول

در گزارش هیئت اعزامی از طرف سازمان ملل که در تاریخ ۱۰ خرداد ۱۳۷۰ وارد تهران شدند، چنین آمده است: پنج استان ایران صحنه جنگ بوده و یازده استان مورد حمله قرار گرفته و ۵۰۰ شهر و ۴۰۰۰ روستا بر اثر جنگ خسارت دیده اند.

دستاوردهای داخلی دفاع مقدس فراوان است. شما دانش آموزان عزیز در این درس با شش مورد از آنها آشنا می شوید:

۱- اعتماد به نفس و خودباوری: با توجه به اینکه اغلب کشورها از فروش امکانات دفاعی به ما خودداری می کردند، به این نتیجه رسیدیم که باید توانمندی های خود را باور کنیم و با تکیه بر ایمان و توکل بر خدا و تلاش، نیازهای جنگ را برطرف و از میهن دفاع کنیم.

۲- تولد تفکر بسیجی: تفکر بسیجی در مدرسه عشق و جهاد امام خمینی به وجود آمد و تربیت شدگان این مدرسه، زیباترین حماسه های ایثار و شهادت را در دوران دفاع مقدس خلق کردند.

۳- پیشرفت در صنایع دفاعی کشور: یکی از مهم ترین برکات جنگ، تلاش های جوانان مؤمن میهن ما بود. ما در ابتدای جنگ برای ساخت یک گلوله معمولی هم ناتوان بودیم؛ اما در اواخر جنگ بسیاری از نیازهای دفاعی کشور را خودمان تأمین می کردیم. ادامه این سیر پیشرفت باعث شد که ما اکنون توان ساخت انواع تجهیزات دفاعی برای کشور، همچون موشک های دور برد را داشته باشیم.

۴- کسب تجارب مهندسی و صنعتی: حضور کارشناسان داوطلب فنی و مهندسی در قالب جهاد سازندگی که وظیفه پشتیبانی، مهندسی و رزمی رزمندگان ارتش، سپاه و بسیج را برعهده داشتند و در ساختن سنگرهای چندمنظوره، خاکریز و کانال در دوران دفاع مقدس فعال بودند، این موضوع باعث کسب تجربیات بسیار ارزشمندی برای رفع نیازهای اساسی و زیرساختی کشور در دوره سازندگی مانند ساخت سدها، بزرگراه ها، فرودگاه ها، پالایشگاه ها و... شد.

۵- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت: رزمندگان دلاور با فداکاری و ایثار در راه خدا، فرهنگ دفاعی و آزادی خواهی را در جامعه جاودانه کردند و الگوی از خود گذشتگی برای انسان های مبارز و حق طلب شدند و به جهانیان ثابت کردند کهپ با ایمان به خدا و سربند «یازهر»، «یا حسین» و با شعار «الله اکبر» می توان در مقابل هر متجاوزی ایستادگی کرد.

۶- نقش آفرینی مساجد در دفاع از میهن: مساجد از ابتدای ظهور اسلام در نشر معارف اسلامی نقش تعیین کننده ای داشته اند. در دوران دفاع مقدس، مساجد پایگاه بزرگی در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، اعزام نیروهای بسیجی، جمع آوری کمک های مردمی و... برای کمک به مدافعان میهن بودند.

بیشتر بدانید: دانستنی های دفاع مقدس (۲)

تعداد کل شهدای جنگ تحمیلی، طی آخرین آمار اعلامی از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران ۱۸۸ هزار و ۱۵ نفر بوده است.

در دوران دفاع مقدس ۱۷۲۰۵۶ نفر در درگیری با دشمن و ۱۵۹۵۹ نفر در بمباران شهرها به شهادت رسیدند.

در بین شهدای دفاع مقدس، شهدای کارمند ۲۱ هزار نفر، شهدای معلم ۳ هزار و ۷۲۸ نفر، شهدای دانش آموز ۳۶ هزار و ۱۶۷ نفر، شهدای روحانی ۲ هزار و ۷۵۷ نفر بوده اند.

در دوران دفاع مقدس ۴۸۰۰۰ نفر از ارتشیان غیور جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند.

جهادسازندگی در طول ۸ سال دفاع مقدس ۳۱۰۰ شهید، ۸۵۰۰ جانباز، ۸۶۶ آزاده و ۸۳ مفقود الاثر تقدیم انقلاب اسلامی کرده است.

شهدای اقلیت های مذهبی شامل: ۸۸ نفر مسیحی، ۹ نفر زرتشتی و ۱۶ نفر کلیمی است.

در بین شهدای عزیزمان، ۱۸۵۵ شهید با ملیت عراقی، ۳۱۴ شهید با ملیت افغانی و ۲۹ شهید از ملیت های دیگر حضور دارند.

در دوران دفاع مقدس ۸۵ هزار و ۲۲۲ نفر بسیجی از توده مردم به درجه رفیع شهادت رسیدند.

میانگین سن شهدا ۲۲ سال بوده است. سن ۴۴ درصد شهدا ۱۶ تا ۲۰ سال بوده است. ۷۱ درصد شهدا مجرد بوده اند.

زنان قهرمان ایران ۴۳۶۳ نفر شهید نیز تقدیم اسلام کرده اند که بیشتر آنها در بمباران و موشک باران شهرها به شهادت رسیده اند.

در دوران دفاع مقدس ۲۲۸۰۸ نفر امدادگر و ۲۲۷۶ نفر زن به جبهه ها اعزام شدند.

در طول دفاع مقدس ۳۲۰ هزار نفر از قهرمانان رزمنده با درصد بالایی جانباز شدند.

آمادگی دفاعی متوسطه اول

در حال حاضر ۱۰۰ هزار جانباز شیمیایی در کشور وجود دارد و حدود ۸ هزار جانباز نیز در شرایط بحرانی اند.

در دفاع مقدس حدود ۴۵ هزار نفر از رزمندگان اسلام به اسارت نیروهای عراقی درآمدند که مردم به آنها لقب آزاده دادند.

در دفاع مقدس حدود ۲۵ هزار نفر مفقود الاثر شدند که تاکنون پیکر مطهر نزدیک به ۲۰ هزار نفر از آنان با عملیات تفحص پیدا شده است.

درس پنجم: سولات تشریحی

۱	سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر چه اساسی شکل گرفت؟
۲	برخی از حوادثی که به منظور از بین بردن انقلاب اسلامی در اوایل انقلاب صورت گرفت را بنویسید؟
۳	چرا و چگونه صدام به ایران حمله کرد؟
۴	عملیات ثامن الائمه چه تأثیری روی رزمندگان اسلام داشت؟
۵	اهداف رژیم بعثی عراق از جنگ تحمیلی چه بود؟
۶	مردم به خاطر چه اهدافی از کشور در جنگ تحمیلی دفاع کردند؟
۷	چهار مورد از دستاوردهای داخلی هشت سال دفاع مقدس را بنویسید.
۸	از دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس، ترویج فرهنگ و ایثار را توضیح دهید.

درس پنجم: سولات کوتاه پاسخ

۱	چه عواملی باعث شد که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک های ضدانقلاب فعالیت خود را شروع نمایند؟
۲	مخالفت ایران با منافع ناحق ابرقدرت ها صدام از چه مرزهایی به ایران حمله کرد؟ مرزهای جنوب و غرب
۳	در چه تاریخی ارتش بعثی عراق به ایران حمله کرد؟ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹
۴	فرماندهی سپاه خرمشهر به عهده چه کسی بود؟ محمد جهان آرا
۵	چند روز سپاه خرمشهر در مقابل نیروهای بعثی مقاومت کرد؟ ۳۴
۶	در کدام عملیات خرمشهر آزاد گردید؟ بیت المقدس
۷	محاصره آبادان در چه تاریخی و در کدام عملیات شکسته شد؟ مهر ماه ۱۳۶۰ - ثامن الائمه
۸	در آزاد سازی خرمشهر چه تعداد از نیروهای بعثی عراق اسیر شدند؟ پیش از ۱۸۰۰۰
۹	آزادسازی خرمشهر در چه تاریخی روی داد؟ سوم خرداد ۱۳۶۱
۱۰	در چه تاریخی آتش بس در جنگ ایران و عراق اعلام گردید؟ مرداد ۱۳۶۷
۱۱	تفکر بسیجی در ..... و جهاد امام خمینی به وجود آمد.